

Alevilerin İsyân Belgesinin Araştırılması

جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

Jusoor Araştırma Merkezi Ortadoęu bölgesinde, zelelikle Suriye ile bağlantılı meselelerde, siyasi toplumsal ekonomi ve kanuni alanlarında çalışmalar bilgiler ve araştırmalar yayınlayan, devletin çeşitli uzmanlık alanlarından karar sahiplerine, yetkililere, kalkınma alanında çalışanlara bölge meseleleri ile ilgili dengeli kararlar almalarında onlara gerçekçi ve net verilere dayanan raporlar sunan bağımsız uzman kurumdur.

yayın hakları Jusoor Araştırma Merkezine aittir © 2017

TURKYE - Gaziantep

info@jusoor.co
www.jusoor.co

İndeks

Önsöz	3
Belgenin arkasında kimler duruyor	4
Belgenin şekli ve ifade tarzı	5
Analitik araştırma.....	6
Birinci eksen: Aleviler ve kendileri	6
İkinci eksen: Aleviler ve Suriye	9
Üçüncü eksen: Alevilik ve Allah	12
Belgede güç noktaları	13
Alevilik kimliğini öne çıkarmasında öncelik gösterilmesi	13
Belgenin dayanıklılığı ve dil şekillendirmesinin etkili olması	13
Övünme tonu	14
Suriye ulusallığını vurgulamak	14
Zayıf noktalar.....	15
Seçkinler hitabı.....	15
Suriye halk ayaklanmasını göz ardı etmiştir	15
Aleviler Esad 'a karşı tavrını saklamış, Suriye Alevilerini 50 yıl boyunca görmezden gelmiştir:.....	16
Yazanların cehaleti	16
Özet	17

Önsöz

3 nisan 2016 tarihinde İngiliz BBC kanalı kimliği belirsiz Alevi aydınları tarafından yazılan “Alevilerin ayaklanma belgesini” yayınladı, belgede Alevilerin kültürel kimliklerini, Alevilerin karakter özelliklerini ve inandıkları siyasi ve fikri çerçevesini belirlediler, ilk defa Alevilerin kimliğini belirtmekle birlikte büyük konularda konuşulan ilahî hayal etmek, özleri, kimlikleri hakkında tavırlarını açık bir şekilde göstermek.

Belge din ve siyasi Aleviliği birbirine karıştırarak farklı bir fikir karşını yaratmıştır, bazıları fikri mezhebin oranlarından şüphelenmişti ancak belge okunduğunda bunu yazanlar Alevilerin dinini ve tahini ve kuruluşunu takip eden siyasi akademisyenler olduğu emin olunmuştu, belgenin Suriye’deki Alevilerin yanında boyutu, temsili ve kabullenmesine baktığımızda geride belgenin doğruluğuna meydan okuma kalıyor.

belgenin çıkartılması bazı alevi mezhepleri temsilcileri tarafından çok önem görmüştür lakin yine de içlerine kapanık bir cüretle bu konuyu ele almışlardır aynı maşrıktaki tarihi dini azınlıklarının İçine kapanmış belirsiz kimliği, inancı ve imanları gibi.

Açıkça kendi kimliğine işaret eden belge, mezhebi yaklaşımı yansıtmaktadır, belki de mezhebi tanımlarından kaynaklanmıştır. Çünkü eski dönemlerde çok belirsiz karmaşık bir hal almıştır özellikle Şii lideri Musa El Sadır’ın fetvası Alevileri Müslüman şiirlerin bir parçası olduğuna dair tanımlaması, ve bir çok alevi bu fetvanın siyasi ve hiçbir dini dayanağı olmadığı Alevileri bağlamadığını ve sadece Hafız Esad için çıkarılmış olduğuna var saymışlardır.

Sonuç itibariyle tamamen Suriye Alevileri Hafız Esad rejimi İran Şiilerinin vesayeti altına girmişlerdir, Suriye devrimi başlamasıyla birlikte İran’ın Esad rejimine desteği karşılığında devletin siyasi ve güvenliğinin odak noktaları İran istihbaratına teslim edilmiştir.

Ayrıca belgenin zamanlaması Suriye devrimine beşinci yılına denk gelmesi ve Alevilerin katil Esad rejimi tarafı oldukları alış ve kendilerinin artık ebediyen geri dönüş yollarının olmadığını ve çok sayıda insan kayıpları Suriye’deki devrim karşıtı olmaları nedeniyle bu belge önem kazanmaktadır.

Belgenin zamanlaması gösteriyor ki mezhebi etkinlikler bu konuyu ele almışlardır, lakin Suriye'nin geleceği için bir çok genci telef olan rejimin kışkırtıcı içi boş sloganları yüzünden Alevileri içeren bir yol haritası belirlemek istiyorlar, rejimin kendilerini tarafında toplamak için kullandığı kanaatine vermiş oldukları gözlenmektedir ve kendilerini kışkırtarak bir çok Suriyelilerin kanına girmiş ve katliamlara sebep olmuşlardır ve bu nedenle alevi akil kişileri bunu görmüş ve bu yaşananları kabul etmemektedirler, ancak rejim korkusu ve devrim karşıtı alevi kamuoyunun tepkisine yol açmamak için açıkça bunu dile getiremiyorlar.

Belge eşzamanlı güvenlik konseyin belli kararları ile birlikte intikali yönetim meclisi kurulması ve ordunun, güvenliğin ve diğer Suriye'nin devlet kurumlarının yeniden yapılanması hakkında Alevilere göre kritik siyasi anlarda gelmişti, siyasi değişiklikler yapılması için Rusya belli bir şekilde Suriye rejimine baskı edip Suriye için yeni bir anayasayı empoze etmesine ulaşmıştır.

Suriye'de cereyan eden yoğun hadiseler içinde bu belgeyi hazırlayanlar, yarım asırdır süren Suriye Aleviliğinin yıldızı sönmek üzere olduğunu fark etmişlerdir, ve siyasi Aleviliğin Suriye hakimiyeti sona ermek üzere, bu nedenle Suriye'de diğer azınlıklar gibi kendilerine bir yer edinmek için ciddi bir adım atmak zorundadırlar , ve çok insan unsurlarını kayıp etmişlerdir özellikle gençlik kesimi telef olmuştur.

Belgenin arkasında kimler duruyor

Bu belgeyi okuyan, önüne çelişkili bir durum çıkması kaçınılmaz gözükmektedir, çünkü belgeyi hazırlayanların kimliğini araştırmak zorunda kalır, ve düştükleri bataklıktan kurtuluş yolu arayışı içinde oldukları net bir şekilde görünür. Belgenin en zayıf noktasında hazırlayanların iki ay geçmesine rağmen hala kimliklerinin belirsiz olmasıdır, lakin dosyayı yazanın dinin vasıfları okuyanların gözünden kaçmaz. Siyasi görüşünde bilgi seviyesi İslam dini ve mezhepleri yoğun bir şekilde belirtmektedir, özellikle Alevilik mezhebi ve oranı üzerinde durması ve alevi din adamı (Hamden El Husaybi) ve (Muhammed Bin Nümeir El Nusayri) arasındaki alevi oranı üzerinde farklı yaklaşımlarını dile getirmesi ve irfan İslami fikrini araştırmış ve avdet yani (yeniden diriliş) ve zaman kavramı ve ilk kez açıkça şer kavramının tarihi akışını

Alevilerin tarih duraklarında bunu nasıl esas almaları açıkça gözlenmektedir.

Belgenin arka planı bilimsel tek yönlü zekice tabirler kullanarak Alevilerin ilk tarihi oluşunu ele alarak ve ayrı bir çizgide oldukları net bir şekilde gözlenmektedir, lakin siyasi görüşleri vatandaş hürriyeti eşitliği laik demokratik milli devleti anlayışıyla kaynaşmayı ön gören fikirlerin devlet idaresinde hakim olmasını içeren bir belgedir. Ve sonunda Jusoor Araştırma Merkezi bu belgeyi hazırlayanlarla iletişim kurarak uzun süren münakaşa görüşmelerde bulundu, ve bu belgeyi yazanların bilim ve fikir ve dinin sembolizminden emin oldu, görünen o ki genel çizgileri bazen vefat eden ünlü sair Muhammed Süleyman El Ahmet (Bedevi El Cebel) fikirlerine yakın ve kesişen yöndedir ve Arap milliyetçiliği Aleviliğin kimliğini ile bilinen bir medrese olduğu herkes tarafından bilinmektedir ayrıca çağdaş Suriye Aleviliğine inanmış kimliği ile tanımış Alevi toplumunun içinde bilinen bir kültür medresesidir, lakin baba Esad ve oğlu Beşar rejiminin bu inanç ve fikir ve edebiyat adamlarını dışlamış ve siyasi baskı yapmalarına rağmen ayakta kalmayı başarmışlar ve kendilerini bu önemli kırılğan bir dönemde yenilemeyi başarmışlardır ancak ayakta kalmaları ve kabul görmeleri inandırıcılıkları Esad rejimi tarafındaki Aleviler seçkin kişilerinin arasında tartışma konusu olmaya açık kalacaktır.

Belgenin şekli ve ifade tarzı

Belgenin getirdiği mana ruhani bir marifetle yazılarak özellik taşımıştır, belge okunduğunda belli ki bu belgeyi yazanların dini bilgileri derindir, seçtikleri kelimelerden anlaşılıyor ki derin dini marifet deyimleri kuran ve hadisi şeriflerden alıntı yapmadan ustaca yazılmıştır ve sadece felsefesi üslupla ima ederek İslam tarihine ve teşekkür seyrine işaret etmekle yetinmişlerdir.

Belge din ilminin derinine inişi çıkışı ve ileri geri akışı seçilen kelimeler ve nutuk mantık ve üslup şeklinden anlaşılıyor ki tarihi heybetli etkili bir belge niteliğinde olmasını amaçlamışlardır, ayrıca bu kadar seçkin dil ve derin üslubu kasıtlı olarak yapılması belgeyi yazanların Arap milliyetçiliği ve alevi kimliğini belirlemeye çalışmaların nedeni kendilerinin dış bağlantılı olmadıklarını göstermek maksadıyla yapılmış olması aşikardır.

Analitik araştırma

Belgenin başında dini inançlara veya yöntemlere reform çağrısı olmadığı bir fikrine doğru dikkat çekmişti,

Belgenin başında dini reformlara davet etmediği dikkat çekti lakin sonunda reformuna davetiye çıkardığı gözlenmektedir.

Belgeye dayanarak, Alevilerin kendilerini ifade etmeyi ihtiyacını kendilerinin diliyle olmasını tercih etmişlerdir başkalarının diliyle değil, ve bu durum Suriye'nin geçtiği bu dönemle örtüşen bir çıkış ve hakikat deresi olmayı hedeflemektedir.

Ve ima ederek geçmişte aleviler karşı oluşan kötü algıdan sadece Alevilerin sorumlu tutulamamasını hedeflemektedir.

Belge Suriye'yi azınlıklar diyarı lisanıyla tanımlaması alışılmış bir üslup olmadığından dışında dine, aşirete ve kabileye dayaması farklı bir yaklaşım ve istikrarı tehdit eden bir genel görüş sergilemiş olmuştur ve bu kadar geniş farklılıkları devlete sığınıp ihtilafları yok sayma yönündedir. Bu görüş farklılıkları devlet kavramı içinde eritmek ve rejimi ihtilaflara galip tutmak ve toplumun müşterek yaşamını devlet garantörlüğünde olmasını ön planda tutmaktır.

Bu devlet tanımının genel anlamda, devlet idaresinde siyaset farkı sorunları şiddet uygulamadan çözüm getirmesini sağlamak siyasetine benzer bir yaklaşımdır

Belge 3 eksene ayrılmaktadır, birinci eksen "Aleviler ve kendileri" hakkında özelliklerinden ve kimliklerinden bahsetmektedir, ikinci eksen "Aleviler ve Suriye" olarak Alevilerin Suriye'ye, teşekkür tarihine ve geleceğine bakış açısına değinmektedir, üçüncü eksen "Aleviler ve Allah" alevi mezhebi belirtip ve özelliklerini, Sünni ve Şii mezheplerinden ayrılış sınırlarını, ve Alevilerin Allah'ın özel kavramını çizmektedir.

Birinci eksen: Aleviler ve kendileri

Belgenin birinci maddesi alevi kimliğine üçüncü bir yol çizmektedir, ne nakli İslami Sünni mezhebinin esası kabul etmiştir.

nede akli İslami Şii mezhebinin esası olarak kabul etmiştir, ve irfanı İslamcılığı kabul etmiş ve Alevileri Sünni çoğunluktan ve Şii mezhebenden

farklı bir din anlayışına özen göstermiştir. Ve genel din anlayışının dışına çıkmıştır, dosyanın ikinci maddesinin açıkça genel kavramların dışına çıkması ve Alevileri Şiilerden farklı görmesi ve fetvalarını reddetmesi belgeye önem kazandırmaktadır. Ayrıca bu Şii fetvaları Alevileri Şiilere tabi edişini ve bu farklılığın yok sayılması ve burada siyaset kavramı tekrar bizi (Musa El Sadır'ın Alevileri Müslüman bir topluluk ve Şii 12 mezhebinin birinden olduklarını kabul eden fetvalarına geri dön deriyor). Ve burada İran kum fetvalarının Alevileri İslam dinin dışı çıktıyla tanımlamasına ters düşen bir durum meydana çıkıyor, ve kum fetvaları Hafız Esad'a ve Suriye Alevilerine meşruiyet vermek amacıyla çıkartılmıştır, çünkü Suriye ana yasasına göre Müslüman olmayan bir insan cumhurbaşkanı olamaz ve bu şekilde Hafız Esad Şii Müslüman olduğunu ve Suriye anayasasına göre cumhurbaşkanı olması meşruiyet kazanmış oldu, lakin yeni Aleviliğin ilan edilmesinde Sünni çoğunluğun korkularını giderilmesi amacıyla yapılmış olması aşıklardır.

Aynı zamanda Irak Arap Şiilerinin İran Şiiliğinin projesi içinde erimesinde hatırlayarak belgeyi hazırlayanlar Esad rejimi ve İran askeri işbirliğine kuşkulu bakmaktadırlar, ve yeni Aleviliğin Suriye'de bulunan yabancı askeri varlığına kuşkuyla bakmaları Suriye Alevilerinin rejimin İran vesayeti altında olmasından kaynaklanıyor, bu nedenle belgenin ön gördüğü Alevilerin çevre çoğunluğu ile dayanışması kaçınılmaz olduğuna vurgulanmıştır.

belge içeriğine göre Suriye'deki çelişkili dini azınlıklar kapsamında alevi geçmişini inceleyerek kendilerinin bu azınlıklar içerisinde erime korkusu bu belgeye yansımıştır.

Yeni aleviler azınlık vasfını kabul etmediklerini ilanı ettiler çünkü böyle bir tanımlama kavramını düşürmeleri kendilerine zarar vereceği kanaatinkinden kaynaklanıyor, ve bu şekilde kendilerine bölgedeki bakış açısını reddediyorlar. bölgenin çekişmeli dini ve etnik yapısını göz ardı etmeleri, topluma siyasi ve sağlıklı bir çözüm olasılığını ortadan kaldırıyor, bu görüşü Arap baharının getirdiği iç savaflara yol açan rejimlerin kan dökerek direnmeye çalışmalarını nedeniyle böyle bir durum ortaya çıkmıştır. Azınlık vasfını kabul etmemek noktasında belgenin önemi ortaya çıkıyor ve paralelinde halk direnişini reddeden ve üstünlüğü derin olan görüşüyle kesişen bir görüş açısı açık ve nettir. Aynı zamanda bu görüş ayaklanan halkın demokrasi sağlıklı bir hayat isteklerine tamamen ters düşen bir görüş açısıdır. Belgenin Sünni ve Şiilerden farklılığı vurgulaması ve

azınlık kavramını kabul etmemesine rağmen böyle bir ters görüşü içermektedir, ve bu farklı yaklaşımı hak olarak öne sürmektedir. ve burada Aleviliğin itikadı tabiatını içeriğini, tesisini ve çıkışını belgenin altıncı 6 maddesinde geçen manası net olmayan kavramlar görebilirsiniz, ve belgeyi yazanlar Alevilerin özel bir çıkış hikayesi olduğunu ve miladın onuncu çağının sonunda Sünni bir devletin içinden çıktığı ve bir parçası olduğunu sonrada bu parçanın Şii olduğu ve ahalisi Alevilik vasfını almış bir topluluk olduklarının tanım hikayesini getirmiştir. Tabi bu tanım bazı Sünni ve Şii cemaatleri gibi ve Yahudi tevhit fikirlerine benzeyen bir fikir olduğu aşıklardır ve kendi imanlarını tek kurtuluş yolu olduğuna inanmaktadırlar. Belgeyi yazanlar Alevilerin bütün milletlerde seçkin ve fazıl kişilerinin var olduğuna inandıkları ve bunların içinde Alevilerin özel bir yeri olduğunu vurgulaması Nusayri ismiyle adlandırılmalarını yeni Aleviliğe zıt olduğu için reddetmişlerdir. Nusayriliğin bir çok yanlışı olduğunu ve Muhammed bin Nusayr alevi topluluğunu tesis eden kişi olmadığına vurgu yapıp El Hüseyin Bin Hamden EL Husaybi işaret emektedirler. Belgeye göre Aleviliğe yön veren kişi olduğu söylemektedir, ve bu şekilde belgenin Alevilerin çıkışı tesis hikayesi ve haklarının savunulması kısmı sona ermiştir.

Belge Aleviliğin bir İslami insanlığının görüşü ve kavramı olduğunu savunarak devam ediyor ve Aleviliğin çıkışını şekillenirken zorluklarla karşılaşmasını ve oluştuğu ortamda dışlanmış parça olarak görülmesi ve içine kapanık bir topluma dönüşmeleri sergilemeye devam ediyor. Ancak belge bu oluşumun anlatırken cüretle aşırı kavramlara karşı bir görüş seğirmesi ve aynı zamanda mazlumiyetin fotoğraflarında öne çıkartan bir üslup bu belgeye yansımıştır. Ve mazlumiyeti fotoğrafını anlatırken Aleviliğin özüne dayanarak Sünnileri suçlayan alevi mazlumiyeti hikayelerinde reddederek gerçekleri yansımıştır ve bu belgenin 16'cı maddesinde çok açık bir şekilde, İbn Teymiye ve Ebu Hamid El Gazeli'in fetvalarına değinirken gözlenmiştir

geçen 7 çağda İbnü Teymiye ve Ebu Hamid El Gazeli'in fetvalarına itibar edilmemesi ve Sünni çoğunluğun uygulama kudretine rağmen çok sınırlı uygulanması ve şu anda bu 16cı maddesine göre fetvaların itibar görmesi ancak Alevilerin bu fetvalara önem vermediğini kabul etmesi ve belgenin Alevilere tavsiye nitelikli görüşü sürekli tarihi mazlumiyet sergilemesinin doydurulması gerektiğine vurgu yapmıştır. Ve Suriye dramatik bir dönemden geçtiğini ve halkın daha fazla ayaklanması sebebiyet vereceğine

işaret etmiştir, ve bu belgede Suriye devrimi yetim olarak işaret etmektedir.

İkinci eksen: Aleviler ve Suriye

17 maddede iki duruma göz atılır:

Birinci: belge ilk defa Suriye devrimine değindi

İkinci: Belgenin bu kadar açık ve net bir şekilde Alevilerin Suriye'deki halk ayaklanmasının dışında olduğuna vurgu yapması beğeni ve ilgi çekici cesaretli bir yaklaşım olmuştur, ve Suriyelilerin bazı Sünni kesimlerinin cesaret edemediği çekimser kaldığı bir dönemde böyle bir ikrar aleviler tarafından gelmesi devrimin sadece Suriyelilerin bir rengini kapsadığı algısı yaratılmaktadır. Belge 1920 Osmanlı'nın Suriye'den çekiliş tarihi ve 1946 Fransızların çekiliş döneminin incelenmesine kapı açan ve Suriye teşekkülünü sorgulayan bir görüş olduğu aşikârdır, ayrıca Osmanlı ve Fransız çekiliş döneminde Suriyelilerin karar sahibi olmadıkları dönem olduğunu ve sınır çekiliş, vatandaşlık ve bayrak konusunda imzaları olmadığını vurgu yaparak yeni bir Suriye anlayışına yol açmıştır, lakin Osmanlı ve Fransız dönemini Suriyelileri dışlayan bir anlayış sergilerken baba Esad ve oğlu Beşar dönemine işaret etmemesi sanki Suriyeliler Esad döneminde dışlanmış gibi bir tavır sergilemesi, belge bu dönemi kasıtlı olarak göz ardı etmektedir, ve belgenin bütün akışına yansımıştır, yoksa neden zorla iktidarda kalan Esad hükümünü göz ardı etsin ki, böylece Esad döneminin mezhepçiliği içeren bir dönem olmaması için ve Suriyelilerin ihtilaf noktası olmaktan çıkarmak amacıyla üslup sergilemiştir, ve Esad döneminin ulusal birliği koruma bahanesiyle her türlü zulümleri reva gören bir rejim yarım çağlık döneminin mezhepçi yönünü aşındırmadan göz ardı etmesinin sebebi, belgenin sadece Suriye halkı arasında bu konuyu tartışma meselesi etmemek için ve mezhebi ihtilaflarını kaşınmamasını amaçlamaktadır, ve 1920 tarihine kadar Suriye halkı arasında kahır ve azınlıkları eritme uygulaması yaşanmadığını, saltanat ve Emirlikler ve padişah dönemlerine işaret ederek bir tavır sergilemiştir, ancak böyle zulümlerin yeni düzenlerde yaşandı lakin bu düzenlerin kimliğini saklı tutmuştur.

Belge islim devletin dini olmasını problemlili bir madde olarak görüyor ve mezhebi ve çelişkili farklılıkları içeren toplayıcı olmasını mümkün görünmüyor, ve İslam adı altında mezhebi etnik çatışmaların olduğun öne sürüyor ve bu maddeye gerek kalmadığını savunuyor, ve devlet kavramı

halkın egemen olması dini devletten ayırmak layık bir devlette, İslam devletinin dini olmasına gergi ortadan kalktığını savunuyor.

Belgenin devlet anlayışı İslami ilkelerini ve şeriatına dayanan kanun ve yasaları yok sayıp devletin istikrarı için elzem olduğuna vurgu yapmıştır, lakin İslam dininin toplumsal insanın değerlerini inkar etmiyor, belgenin öne sürdüğü çelişkili mezhebi farklılıklar devlet kavramını çok tartışılacak noktaları bulunmasına rağmen anlayışıyla karşıladığımızı var sayarsak, lakin İslam dininin devletin dini olmasını reddetmesi ve ithal fikirlerin devlet idaresinde egemen olmasını kabul etmemiz mümkün değildir .

23 madde laikliği savunarak eşitlik özürlük vatandaşlığın esası olduğunu öne sürüp ve dini devletten ayrılarak laikliği sadece devletin idaresinde bir vazife olarak ön görmüş ve dini yok saymak veya laiklik dine zıt tutmak gibi bir hedefi olmadığını beyan etmiştir.

Belge laikliğin üzerinde durarak dini kavramları arasında sıkışıp kalması için. anayasayı bir çıkış yolu olarak görüyor ve olası ihtilafları anayasa vesilesiyle çözmeyi ön görüyor ve dini bir manevi değer olarak çözüme dolaylı katkı sağlayacağına inanıyor ayrıca ihtilafların çözümünde İslam ve hırsıysan dini değerlerini aynı kefeye koyması nedeniyle. Eşit tutmak istiyor. Ve belgenin layık anlayışı ve dini devletten ayırmak istemesi, barışçı tavrı aşırı Frankofoni yerine Anglosakson bağışlayıcı din anlayışına benzer bir durum sergiliyor, ve yeniden belgenin 24 maddesinde Suriye Sünnilerinin Alevileri tekfiriler suçlayan yabancı garip işgalcilerle karıştırmamayı ve masum olduklarını vurgu yapıyor, Alevilerin sürekli yakınma şikayetçi iman anlayışını reddediyor, bu anlayış belgede Şiiliğin Kербela Hüseyini trajedi törenleri kabul etmediği aşikârdır. ve Alevilerin köpek kesip daha sonrada kendilerini döverek işkence yapanların Aleviliğe yakışmadığını ima etmektedir.

İkinci eksen “Aleviler ve Suriye” manevi olmasına göre yeni tarihte ve özellikle Fransız mandası döneminde belge Suriye’de bilinen Alevi varlıklarına değinmesi bekleniyordu.

25 maddeyi inceleyerek sömürgecilerin inşa ettiği devletçikleri ve alevi devletini oluşumu yerel halka istişare etmeden oluşmuş, 31 ağustos 1920 de Lazkiye müstakil devletinden başlayarak sahili içeren Suriye federal devleti 1 temmuz 1922 de 5 bölgeden oluşmuştur. Ayrıca 5 ekim 1924 tarihinde federal Lazkiye hükümeti kendine has bir anayasa çıkarmış ve 14 mayıs 1930'da Suriye devletinin içerisinde eriyip son bulmuştur, 5 ekim 1936 tarihi Suriye devletinin milat günü olarak tek bayrak tek anayasa

tarihe geçmiştir. Belgenin derininde bu tarihi övünerek dile getirmesini göreceksiniz, ve Suriye devletinin teşekkül etmesi tarihine bu kadar detaylı ince bir şekilde ele alması hedefsiz amaçsız değildir, çünkü belge burada hiç okuyuculara soru işareti bırakmamayı hedeflemiş ve bu sömürgecilerin özerk yönetim şekli alan devletçiklerin tarihini teşekkül zamanına yöneltmek istemiştir., misal olarak Cebel El Dürüz (dürzüler dağı) iklimi ve Şam iklimi, Halep iklimi ve Mutasrifeyet El Zor, bu manada belge alevi devletinin farklı bir icat olmadığını ve normal olduğunu söylemek istemiştir, ve işgalcilerin bölücü projesinin meydana getirdikleri bu devletçiklere karşı olduklarını ve Suriye'nin bir parçası olduklarına vurgu yapmıştır.

Alevi kantonunun Alevilerin siyasi ve coğrafik Suriye bütünlüğünden ayrı olarak tutulmasına karşı olduğunu ve Suriye devletinin bir parçası olarak kalmaları gerektiğini vurgulamak dışında dolaylı olarak tartışmalı kapalı başka bir kapı açmıştır. Belgenin ele aldığı konu birleşmiş milletler güvenlik konseyinde Fransız temsilcisi açıklamasında Alevilerin seçkin akıl kişilerinin Fransız vesayeti atındayken Suriye sahilini Suriye'den ayırmak istediklerinin açıklanmış ve Fransa'nın o döneme ait arşivlerinde bunu kanıtlayan bir belge bulunduğu ifade etmiştir. Aleviler belki Arap baharı Suriye halk ayaklanmasından önce böyle bir konuyu gayri resmi olarak kendileri arasında tartıştıkları ve Fransızların öne sürdüğü belgenin çirkin bir olay olduğunu ve bu yaratılan çirkin imajı düzeltmeye çalıştıkları aşikârdır, o zamanda Lazkiye hükümeti temsilcileri arasında sadece Alevilerin olmadığı ve diğer etnik guruplarında katıldığı öne sürmektedirler, ve böylece ecdatları Suriye kantonlarının 1936 istiklal yolunda giden Suriye'yi birleşmesinden yana oldukları ve açık bir tavır koyduklarını ayrıca Fransızların öne sürdüğü belgenin aksine davrandıklarını belirtmişlerdir, ve bu şekilde tartışmalar tarihle açık yüzleşme kaplı kapıların açılması ve Alevilerin eski ve yeni nesil Suriye'nin birliği ve tek anayasası olması gerektiğini savunmaktadırlar, Fransızların öne sürdüğü belgede Alevilere bazı imtiyazlar sağlasa da belgeyi imzalayanlar koltuk ve çıkar peşinde olduklarını ifade etmek zorunda kalmışlardır, ve yıllarca dile getirilmeyen kapalı bir konu su yüzüne çıkmış ve tartışılmaya başlanmıştır.

1936 tarihi Suriye devletinin teşekkül seyri üzerinde duraklamak lazım çünkü belge Alevilerin torunları 1963 döneminde Alevilerin Suriye kantonlarının birleşmesinden yana olduklarını ve federal devlet olmasını

savunuyor ve destekliyor olması gözlenmektedir, lakin tek anayasa tek bayrak Fransa vesayeti bittikten sonrada devam etmiştir, ama Suriye devletinin teşekküllü 1936 istiklal tarihine kadar federallik vasfının doruluğu tarihi kuşkuyu da beraberinde getirmiştir, daha sonra ulusal birlik sağlanmış diktatörlükler gelmiş tekrar bölünmüş ve kanlı diktatör merkezi yönetim anlayışı hakim olmuş, Federallik vasfını olmasından kaldırmış, lakin belge federal vasfının devam ettiğini iddia ederek beğenin birkaç yerinde bu görülmekte ve Suriye'nin federalliğini dolaylı olarak savunmaktadır, lakin korkunç ayrılma fedakarlık mı yoksa merkezi yönetimin dışında devlete bağlı güven verici bir federallik mi net değil.

Belgenin işgalci kanton tesisini reddetmesine rağmen alevi kimliğini tanımlarken kanton söyleminden kaçınmamış ve alevi kimliğinin bir unsuru olarak tanımlamıştır, ve Alevilere karşı ayrımcılık algısı yanlış olduğunu ve Suriye Alevilerinin adını kirletemeyeceğini, ayrıca Alevilerin yönetimini de iftihar edilmesi gerektirmiştir, çünkü anayasada özgürlük ve temel haklar için özel bir madde koyduklarını ve oradaki halkın yarısından fazlası Sünni olduklarını ve eşit vatandaşlık sağladıklarını ve kimseyi dışlamadıkları kendi devletleri olmasına rağmen daha sonra gelen iki Esad rejimi Suriye'nin bütününe hakim oldukları dönem ve Alevilerin dışında herkesin dışlanmış olmasına iftihar edebilecek bir şey olacak mı ?!.. Fransız vesayeti altındayken Sünnilerin Alevilere zulüm ettiklerini ima eden şu andaki bazı televizyon kanalları ve Aleviler Suriye'nin birliği içine kendi kantonlarından vaz geçmiş oldukları iftar etmeye yetecek mi ?!... Suriye'nin toprak bütünlüğü Alevilerin iftihar unsuru olabilir lakin bu bütünlük şu anda imtihandan geçiyor ne kadar bu bütünlüğü savunacaklar onu zaman gösterecek.

Üçüncü eksen: Alevilik ve Allah

Belgenin üçüncü bölümünde başlığı (Alevilik ve Allah) yazıda, Aleviliğin tanımlamaya meşgul olmuş, dini içeriği esas alarak teşekkülünü tarif etmeye çalışmıştır.

28 inci maddesinde ikinci kere belge Alevilerin Şii, Sünnilerden ve değerlerinden bağımsız olduklarını ve Alevilerin irfani oldukları Sünniler gibi nakli olmadıkları veya Şiiler gibi akli olmadıkları için bu hal Alevilerin asıl ve müstakil kıldığını vurguluyor olması ve Aleviliğin kendini gelişmelere göre yenileyen bir oluşum olmadığını, Şiilerden ve Sünnilerden kopmak için en güçlü kanıttır, ve sadece bir eylem veya bir

vesile olmadığı gibi ve bir gaye olduğu aşikardır. Alevilerin İrfani İslam kavramı olacaklar Allahtan lakin Şii ve Sünni islami kavramı Allahtan gelecekler kavramı telakki ve emri üzerine çalışmayı ön görmüştür, 29 madde Aleviliğin Şiilikten çok uzak olduğunu belirliyor, bazı müşterekler şekli ve yeni veya asılda olsa da, Alevilerin Şii olduğu anlamını taşımaz . belgenin bütün maddeleri Aleviliğin bir sır imanı olduğunu ve Allaha iç ibadet şekline iman ettikleri yaratan ve yaratılan tefsiri kuranın ayetlerinde içinde gizlendiği .yani Aleviliğin iç iman kavramı ve İbadet şekli yani sırlar sadece alevi dininden olanlara verilir, başkalarına verilmez, Ancak bu din anlayışı normal bir ibadet ve iman olmadığı gibi. kuranın Muhammed (A.S) indiğine ve bütün Müslüman aleminin mukaddes kitabı olduğunu ikrar etmesine rağmen, istisnai kuran tefsirlerine dayanarak tek tevhit kitabı olmadığı ve diğer tevhitlerden esinlenerek iman ve ibadet şeklini benimsemiştir.

Son olarak belge, bütün aleviler adına konuştuğu alevi kimliğinin reform ilanı sayılması gerektiğini ve bu belge bütün Alevilerin vicdanı ve sesi olduğunu temsil ettiğine vurgu yapmıştır.

Belgede güç noktaları

Alevilik kimliğini öne çıkarmasında öncelik gösterilmesi

Belge Alevilerin toplu anlayışını inanç sahibi olduklarını pekiştirmiş olduğunu göz önünde bulundurursak, belge bir ilk adım olarak detaylı bir şekilde Alevilerin kendilerini ve ülkelerini ve dini anlayışını ifade etmeye yeterli olacaktır .

Suriye halk ayaklanmasından 5 yıl sonrasında, belge gerçekleri açıkça beyan etmektedir, ve bu geç kalmasına rağmen paralelinde yeni bir anlayış oltaya çıkarmıştır.

Alevilerin dinini asırlar içerisinde teşekkülünü ve negatif ulusal düşüncelerini ve anlayışlarını cüretli bir şekilde tanımlamıştır, ve Alevi dinini özünü ortaya çıkarmıştır, Fransızlar dönemindeki tavrını belirlemiş ve Alevilere karşı oluşan bölücülük algısına sınır koymuştur.

Belgenin dayanıklılığı ve dil şekillendirmesinin etkili olması

Belge çok derin ve anlamlı sözlerle dolu ve ortaçağ üslubun diliyle yazılmış ve felsefi yönüyle belgeye güç ve zenginlik kazandırmıştır, ve belgenin yazarları övgüyü hak etmişlerdir, ancak bu kadar güçlü ve şahane

bir üslupla yazılmasına rağmen sadece seçkin ve kültürü yüksek kesime hitap etmektedir, buda genel halk kültürüne yönelik olmaması ve diğer yandan belgenin herkesin anlayacağı bir dille yazılmaması belgenin zayıf noktası olmuştur, ve bu zayıf noktalara sonra aşağıda değineceğiz.

Övünme tonu

Belgenin 12 sayfadan oluşmasına rağmen bir yağcılık veya özür dileyici bir cümle görülüyor.

Mesela Alevi devletçiklerine işaret ederken hemen arkasında okurların belge yazılarına şüphe veya kuşkuya düşmemeleri için geri dönüş yapıp özel anayasa ve özel bayraklı Şam, Dürzü ve Halep'teki özerk yönetimlerine işaret etmiştir.

Üçüncü bölümde Alevilerin özel din anlayışlarını sayarken beraberinde başkalarından kabul ve anlayış beklentileri gözükmektedir, buda karşı tarafın tepkisini önemsememiş olduklarından kaynaklanıyor. Ayrıca Alevilerin Şiilere ilhakını reddetmeleri ve kendilerine has bir zuhur şekli ve asıl doğuşları Şiiler ve Sünnilere benzer yanları olsa da, belge farklı bir oluşum olduklarını şüphesiz vurgulanmıştır, ve belgenin kendine özgüvenle akış tarzı ve direk tepeden iniş ve hitap şekli, Aleviler arasında geniş bir temsil imkanı ve ortam yaratabilir ve diğer muhalif Alevilerin halk arasında saygınlığından ve seçkinliğinden ödün veren özür dileyici üslubundan farklı bir hitap ve açık bir şekilde ödünsüz üslup tarzı gözükmektedir, ve belgenin etkinliği aleviler nazarında geniş bir yer bulma olasılığı büyüktür.

Suriye ulusallığını vurgulamak

Uluslararası güçler Suriye'de dolaşan bazı etnik ve mezhebi kantonlara bölme planları ve PYD'nin özerk yönetim çabaları ve bazı islami emirlikler kantonları kurma istekleri hızla büyürken, belgenin Suriye vatanı ve vatan severliği his idiler olması ve bu kavramı pekiştirmeye çalışması belgenin lehine iyi bir not sayılır, ancak belgenin sürekli Suriye devletinin şimdiki sınırları hali ve federallik vasfını içeren iddiaları Alevilerin yeni Suriye'de¹ federallliğini kabul etmiş gibi bir mana çıkıyor, bu durum

¹ Kamuoyu yoklamasının ikinci gününde İstanbul'da bulunan Suriyeli olamayan bir kurum ademi merkezietçilik hakkında Suriyelilerin tulumlarına Alevi tayfası ademi merkezietçilik fikrine karşı çıkmıştır, Cumhuriyet 4 Ekim 2016
<http://aljumhuriya.net/35612>

belgenin Suriye'deki ulusal birliği sağlayan görüşü seviyesinden düşmüş² olduğu aşıkardır.

Zayıf noktalar

Seçkinler hitabı

Belgeyi halka hitap eden bir belge saymamız mümkün değildir, çünkü halk dili basit cümle ve anlaşılır kelimeler açık ve direk halka hitap eden bir üsluptur. Lakin imalı cümle ve kelimeler kullanması belgeyi kuşkulu, belirsiz ve anlaşılması bir şekilde zor olmuştur, ayrıca satırlar arasında felsefesi ve dini derin bir nefesle yazılması anlaşılması daha da zor olmuştur, ve böylece belgenin genelliğini azaltarak bütün halka ulaşması zor olması alışılanın dışına çıkmış ve normalliğini kayıp etmiştir

Suriye halk ayaklanmasını göz ardı etmiştir

5 yıldır bu kadar büyük ve geniş bir olay yaşanırken belgenin bunu görmezden gelmesi, olaya sadece yetim işaretlerle geçiştirmeye çalışmıştır, ve pozitif sayılacak sadece bir cümle kurarak olaya değinmiştir, (Suriyeliler haklı olarak güçlü kızgın bir şekilde ayaklanıyorlar) demiştir, belgenin şaşkırtıcı tarafı Suriye'de bu kadar büyük bir olay yaşanırken ve herkesin duygusunda, aklında, topluluklarda ve imarlarda böyle değişim yaratılırken belge bu değişikliği görmemiştir ve açık bir zayıf noktası olmuş ve arkasında çok soru işareti bırakmıştır. Alevilerin Suriye'deki halk ayaklanmasına karşı olduklarının genel tavrını yansıtmıştır, aynı zamanda devrim yanlısı Suriye halkının tepkisini çekmeye sebebiyet verecektir, ve bu durum ulusal anlamda belgenin

---

² Federalizm Suriye'de muhtemel bir çözüm değildir, ademi merkezizetçilik idaresi çözüm olabilir , ikinci gün 26 Nisan 2016 <http://tda-sy.org/publications/%D8%B3%D9%88%D8%B1%DB%8C%D8%A7-%D8%A2%D8%B1%D8%A7%D8%A1-%D9%88%D8%AA%D9%88%D8%AC%D9%87%D8%A7%D8%AA-%D9%8A%D9%81-%D8%A7%D9%84%D9%81%DB%8C%D8%AF%D8%B1%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%A9-%D9%88%D8%A7%D9%84%D9%84.html>

etkisini azaltacaktır, ve özel olarak Alevilere hazırlanmış ve diğer Sünni tarafının hesabına olmuştur.

Aleviler Esad 'a karşı tavrını saklamış, Suriye Alevilerini 50 yıl boyunca görmezden gelmiştir:

Belgenin hazırlayış nefesi Alevilerin iki Esad dönemini desteklemiş olmasına iltifat etmiştir, ayrıca belgenin cüret ve açık olması ve hakikati aradığını dikkate alındığında iki Esad döneminde yaşananları göz ardı etmiştir, halbuki yerine ayıp ve kınanması gereken yönünü ortaya çıkartması gerekirdi, buda beğenin hakikat aramasına gölge düşürmüş ve eksik olduğunu göstermiştir

5 yıldır Suriye halkının bu kadar acısına rağmen Alevilerin Esad'ı desteklemeyi sürdürüyor olması ve belge bunu göz ardı etmesi ve bu konuyu dahil bir işaret bile etmemesi hiç adil olmadığı gibi kasıtlı olarak hakikaten kaçınmıştır, ve devletin kurumların ve kuruluşlarını düğüm ve karar noktalarını Alevileştirmesini saklamışlar, özelliklede güvenlik ve askeriye kurumlarını ve tüm Suriye halkının çoğunluğu bu kurumlardan dışlanmışlardır, belge bu iki önemli noktayı dile getirmemesi gerçekçiliğini yansıtmıyor ve Suriye halkının genelinden yana olmadığı görülmüştür, görünen o ki belge kasıtlı olarak Suriye halkının genelindeki çilesini göz ardı etmesi ve tartışmayı ortadan kaldırmayı amaçlayan bahaneleri, Alevileri öne çıkartmaya amaçlamıştır. ama insanların genelindeki anlayış ve kavramları dışlamış olması kerametine dokunmuş ve zarar vermiştir .

Yazarların cehaleti

Yazarların isimlerini gizli tutması böyle baskılı güvensiz bir ortamda özellikle de rejim Alevileri birlik içinde olduklarını gösterme çabası ve bu fotoğrafı sarsacak herhangi sesi susturmaya çalışmıştır, ancak bu durum hep inandırıcılığın hesabına gelişmiş olarak güvenlik anlayışı mutlak teslimiyet ortamından kaynaklanmadığı aşıkardır ve rejim 5 yıldır halkına karşı yürüttüğü savaşın Suriye olayının büyük olması rejimin ve güvenlik iddialarını çürümüştür. Suriye savaşının sınırları aşan bir krize dönüşmesi belge yazarlarının güvenlik iddialarını geçekçi ve şeffaflığı inandırıcı değildir

Özet

Belginin zayıf noktaları olmasına ve medyada soğuk karşılanmasına rağmen. Alevilerin arasında dönen tartışmayı bilme açısından önem taşımaktadır, ve mezhebi kutuplaşmaların Aleviler arasında etkinliğini ve çelişkili sonuca varan genişliğini ve teşekkül temelini ve su yüzüne çıkan gizli kalmış tarafı belgeyi bir dayanak olarak alabiliriz , aynı zamanda Suriye’de Esad sonrası ve herkesi kapsayan ulusal genel kongreler yapıldığında belge Aleviler arasında ve Suriye’nin geleceği açısından görüş alış verişi ortamı sağlayacak denge kısmı olarak öne sürülebilir.

Belgenin içeriği alevi görüşlerine, düşünce tarzına, kendi anlayışına, Suriye’nin geleceği bakış açısına ve Suriyelilerin Alevilere olumsuz genel algısına ışık tutmuştur.

Suriye’deki büyük hadiselerin yaşandığı dönemde belgenin öne sürülmesi savaşın sona erdiğinde meydana çıkacak çelişkili büyük tabloyu her alanda çıkacak zorluklara karşı akıllara tarihi ve ulusalcı yükümlülük tavrı sergilemiştir.

Belgenin çok zayıf noktalar içermesine rağmen bu araştırma zamanlama açısından belgenin halkın nezdinde etkisi ve kabul görülmesi zayıf kalacaktır, ancak güçlü ve temkinli üslubu ve zengin müfredat içermesi açısından çok önem taşımaktadır, ve savaşın 5inci yılında rejimin dengeli tayfasını yansıtmıştır ve başkalarının rejim tayfasını anlatırken ve rejimin uzun süre sakladığı geçiği şimdi kendi mezhebi unsurları eliyle yazılmış olan tanımlayan belgeler otaya çıkmıştır.

جسور للدراسات
JUSOOR for STUDIES

Kavalik Mah. Fevzi Çakmak CD.
Sevil Apt. N11 D8, 27060
Gaziantep - Turkey
+90 537 558 5821

info@jusoor.co
www.jusoor.co

@jusoorstudies